

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

Najstarejše slovenske pesmarice.

Priobčil Evgenij.

Znano je, kako naglo se je širilo protestantovstvo po naših krajih v 16. stoletju. Začelo se je to gibanje na Nemškem in od tod prodiralo na vse strani. Čustvo napuha in slobodoželjnosti je to gibanje rodilo, in ravno v tem je iskati vzroka njegovemu silnemu prodiranju. Prostost duhu! so klicali — in zavrgli cerkvene nauke; prostost volji! so rekli — in učili, da ni razločka med dobrimi in slabimi dejanji; vsem prostost! le cerkvi niso pustili slobode, ampak grabili njeno imetje in pustošili njene cerkve. Najhujše orožje v rokah reformatorjev pa je bilo, če so našli madež na katoliškem duhovstvu samem. Oni, ki so sami oseбно svetost izbrisali iz svoje vere, stopali so pred ljudstvo, kazali napake katoliškega duhovstva, jih kjer le moči, povečevali in skrbeli, da so se tudi po spisih razglašale in širile. Prvega pripomočka — sile — slovenski „reformatorji“ niso mogli rabiti, to jim je branila tedanja avstrijska vlada in značaj slovenskega ljudstva, tem vspešneje pa so rabili drugi pripomoček — spise.

Katoliško duhovstvo je pri nas do tedaj spalo. Cerkev je najmočnejša, kadar je v stiskah, ta izrek se je tu pokazal kot popolnoma resničen. Dolgotrajni mir, ki ga je vživala cerkev, zazibal jo je v brezskrbnost, v kateri ni pazila na nevarnosti, ki so se pripravljale pred njenimi lastnimi očmi in v njeni sredi. A ko so sovražniki vzbudili slovensko duhovščino, prenovila se je hipoma, odpravila nedostatke in postala pod vodstvom neomahljivega vladike nepremagljiv jez, ob katerem so se razbili valovi protestantstva.

Naši reformatorji so gojili velikanske naklepe. Slovenski narod jim je bil premajhen, da bi se bili zadovoljili z njim. Narodnostne ideje v današnjem pomenu besede pri njih iskati je čisto napačno, in kdor jih proslavlja kot narodnjake, ne pozna naše protestantovske dobe. Njih namen je bil, čez Kranjsko in Koroško razširiti protestantovsko vero v Bosni in na Turškem. Najbolj vnet za to misel je bil baron Ungnad, ki je v ta namen prosil podpore pri nemških knezih*). Gregorij Vlahovič, protestantovski predikant v

*) Iv. Kostrenčić: Urkundl. Beiträge zur Gesch. der protest. Literatur d. Südslav. str. 46.
Pismo Ungnadovo z dné 14. sept. 1561.

Metliki, je pisal svojim prijateljem v Urachu: „Mi bi takoj izpreobrnilo Turke, če bi imeli le pomočnikov in knjig¹⁾.“ O tem govori tudi Trubar v pismu na Ungnada z dné 9. dec. 1563, posebno pogosto pa Mat. Klombnar.

Da bi dosegli ta namen, so morali pač gledati, kje bi dobili sredstev zato. S knjigami in propovedmi ni šlo dosti hitro, zato so porabili drug pripomoček, od katerega so si pri južnih Slovanih zlasti veliko uspehov obetali: začeli so svojo vero razširjati po pesmih. A ker nobeden izmed njih ni bil glasbeno izobražen, morali so svoje pesmi zlagati na napeve, ki so jih dobili drugod. Zato prve pesmarice slovenske niso Bog vé kake umetniške vrednosti, vendar je zanimivo, da si jih ogledamo tudi od te strani, ne samo od jezikovne.

Virov so dobili dovolj v nemškem protestantovskem slovstvu, katero se je jako hitro širilo in množilo. Že leta 1524. je Luther izdal 8 pesmij, Erfurtski Enchiridion jih ima 25, med njimi baje 18 Luthrovih²⁾. L. 1545. je zbirka narasla na 129 pesmij; nekaterim je Luther zložil tudi napeve. Koncem 16. veka je bilo izšlo že okoli 200 nemških protestantovskih pesmaric³⁾. Treba je bilo torej slovenskim luteranom samo posnemati vzgled, kateri jim je dal ustanovnik njihove vere sam.

Duša vsemu podjetju je bil Trubar, kateri je stal že zaradi svoje izobraženosti in osebnih lastnostij visoko nad drugimi reformatorji. Pa ravno to je bilo krivo, da je imel s svojimi tovariši marsikako sitnost. Poznal je Slovence in vedel, da jim nikdar ne bodo mogli vsiliti vere ljudje, katerih osebno ne spoštujejo. Zato je zahteval od svojih pomočnikov neomadeževano življenje, nesebičnost in izobraženost. A tega je jako nedostajalo, zato jim ni prizanašal z grajo: Štefanu Konzulu je očital neznanje jezika, Klombnarju sebičnost in častihlepnost, Cvečiču nenravnost in lažnivost. Zato so bile razmere med njimi precej napete, kar nam kaže marsikako pismo, poslano Ungnadu in polno bridkih pritožb. Ta razpor se je pokazal zlasti pri izdajanju prve slovenske pesmarice.

Začel je Trubar s tem, da je prideval prvim svojim knjigam ob koncu molitve in pesmi, predstavljene iz nemščine. Prva knjiga Trubarjeva je: „Catechismus in der Windischen Sprach, sambt einer kurtzen Auslegung in gesang weiss. Item die Litanai und ein predig vom rechten Glauben, gestellt durch Philopatridum Illiricum. — Anu kratku Podunzhene skaterim vfaki zhlovik more vnebu pryti“. Izšla je ta knjiga l. 1550. v „Sybenburgen durch Jernei Skuryaniz“ in ima 244 strani.

Pridejano ji je 6 pesmij z napevi.

Nekaj pesmij brez napevov je pridejanih tudi drugi njegovi knjigi:

„Abecedarium und der klein Catechismus. In der Windischen Sprach. Ane Bvquize, is tih fe ty Mladi inu preprofti Sloueni mogo lahko vkratkim

¹⁾ Kostrenčić, tam str. 210.

²⁾ Temu novejši pisatelji, tudi protestantje, jako oporekajo. Slava, katero so še nedavno peli Luthru Nemci kot pesniku in glasbeniku, mu čimdalje bolj gine. Večinoma je prestavljal svoje pesmi iz latinščine, ali jih sprejel izmed naroda, tudi napevi niso njegovi. Pr. „Cäcilienkalender“ 1882. str. 29.

³⁾ Spämers Conv. Lexicon.

zhafu brati nauzhiti. Vtuh fo tudi ty vegshy shtuki te kerfzhanfke vere inu ane Molytue, te fo prepifane od eniga Peryatila vseh Slouenzov.“

Te pesmi so se gotovo jako priljubile — saj so bile prve, ki so se tiskale v slovenskem jeziku. To je dalo tudi drugim pogum, in kmalu je bilo pesnikov dovolj: Mat. Klombnar, Greg. Vlahovič, Jurij Juričič, Jurij Cvečič, Matija Živčič, Luka Cvekel, Gašpar Rokavec, neki H. K. (Hans Kisel?) so pridno zlagali in predstavljali pesmi in niso mogli dočakati, da jih izdadó v posebni knjižici. Nadejali so se, da se bodo pesmi še mnogo bolj priljubile Slovincem, če bodo izšle v posebni knjižici — pesmarici — nego le kot dodatki drugim knjigam.

A vprl se jim je Trubar. Rekel je, da se ne smejo tiskati pesmi, ki so nedostojne po vsebini in obliki, zlasti take ne, ki nimajo niti rim. Bilo je med temi pesniškimi proizvodi več zabavljic proti katoliški duhovščini; dasi je Trubar rad kako ostro rekel proti „papistom“, zdele so se mu vendar preveč neotesane, tako da ni nikakor hotel privoliti natisku. Rajši bi bil Trubar obdržal stare latinske pesmi, nego jih nadomestil s tako slabimi slovenskimi. To mu je pa zameril zlasti Klombnar. Meseca septembra l. 1561. je pisal Ungnadu, da se Trubar protivi slovenskim pesmam in bi rajši latinske. Če tudi niso vse dobre, nič ne dé, sedaj nimajo časa, da bi vse „rimali“ in pilili, za začetek je vse dobro. S časom se bo že samo vse popravilo, ali naj pa med tem molče kakor mutasti? Toliko pa koristijo te pesmi vendar, kolikor jedna slaba pridiga¹⁾.

K temu so prišli še verski prepiri med reformatorji. Dasi je bilo načelo njihove vere, da si sme vsak sam narediti vero, kakor ravno razumeva sveto pismo, pazil je vendar drug na drugega, da ne bi kaj drugače učil. Zlasti Trubarju so očitali, da ne uči „prave vere“. Klombnar se je pritoževal, da je Trubar Cvinglijanec²⁾, Ungnad mu je očital, da se preveč nagiba h katoliški veri, da hoče vpeljati češčenje Matere Božje in še več katoliških nauk³⁾. Na to mu je zapovedal, da se mora takoj povrniti k augsburškemu veroizpovedanju in k vrttembergski cerkvi. Trubar je to nerad storil⁴⁾, a udal se je vendar, ker so ga prisilile razmere. V vseh njegovih zbirkah cerkvenih pesmij ni niti jedne Marijine pesmi.

Trubarjevi nasprotniki, pred vsemi Klombnar, so nazadnje dosegli, da se je ta zbirka natisnila l. 1563. v Tilingu z naslovom:

Ene duhovne Pejfní, katere fo fkusi Primosha Truberja vta flouenfki yefik istolmazhene, inu vshe feday kdrugimu maly drukanu. Sa leteimi ye tudi en drugi deil kerfzhanfkih peifni. Geistliche Lieder in der Windischen Sprach, Sampt andern zugethonen Psalmen vnnd Christlichen Liedern, wölche von ettlichen gutthertzigen Christen, auss der teütschen Sprach in die Windische verdolmetscht, so hernach im andern theil dises Büchllins gefunden werden.

¹⁾ Th. Elze: die sloven. prot. Gesangb. Venedig 1884. str. 9.

²⁾ Pismo Klombnarjevo Ungnadu z dné 6. dec. 1563. Kostrenčič str. 209.

³⁾ Ungnad novembra meseca 1562 v pismu na Konzula, Dalmato in Guggerja: „wie er auch wol inn abhörung seiner gestellten vorreden die mueter Gottes auch einführen wöllen vnd andere mehr papistische pünctlen . . . Kostr. str. 131.

⁴⁾ . . . welches er also gar vbl angesehen vnd auch darüber etwas vnlustig worden. Tam.

To je prva pesmarica slovenska. V prvem delu so ponatisnjene Trubarjeve pesmi iz Katekizma od l. 1550. V drugem so pa one nove pesmi, katerih je 60.

Te pesmi so malokomu ugajale razven pesnikom samim. Trubarja je posebno to jezilo, da so pridružene te pesmi njegovim. Pisal je Ungnadu, da bi dal rad veliko denarja zato, da ne bi bilo njegovo ime natisnjeno na prvi strani, ker mnogo jih je tako slabo zloženih in napačno popravljenih, da ga mora biti sram¹⁾. Od tega časa je Trubar mislil na to, da bi izdal veliko in v vsakem oziru popolno pesmarico, katero bi bilo možno rabiti v cerkvi in doma. S tem je mislil popraviti napako svojih tovarišev in rešiti svojo čast.

Napočili so zanj časi, kateri so zadržali to delo. L. 1565. je moral Kranjsko za vedno zapustiti in šel na Virtemberško. Tu je izdal l. 1567. svojo pesmarico: *Ta celi Catechismus*²⁾. Pomnožene izdaje so izšle l. 1570, 1574, 1579, 1584, 1595. Poleg teh izdaj so pa izšle še manjše zbirke:

Try Duhouske Peifsn. Vti eni je te cirque Boshye super nee fovrishike, toshba inu Molitou. Vti drugi inu trety, fe vuzhi inu prau od prida inu dobrute Cristufeviga Goriuftanena inu hoiena Vnebeffa. Od Primosha Truberia, vnega vnuuizhni dolgi teshki bolefni sloshene. Per tim fo eni Pfalmi inu ena Boshizhna peiffen, od Juria Dalmatina inu Jansha Shvvageria, tolma-zheni. Ettliche Geistliche Gesāng zuuor nicht gedruckt. V Tibingi MDLXXV³⁾.

Leta 1576. je izdal Dalmatin: *Passion* tv je britkv terplene inv tudi Tu zhaftitu od fmerti vftaiene, inu v Nebu hoiene, Nashiga Gospoda Jesufa Cristufa is vfeh ftirih Euangeliftou sloshenu: Sred eno potrebno Pridigo: inu eno Peifno vkateri ie Ceil Passiō sapopaden. Drukanv v Lublani skusi Joannefa Mandelza.

L. 1576. je izšel: *Passion* jz vfeh ftirih Evangeliftov vletō Peiffen, od Juria Dalmatina, sdai peruizh sloshen, vti vishi kakor ta Nembshki: O Mensch bewein dein sūnde gross. Ali kakor ta flouenfka peiffen: Sveti Paul venim lifti. Drvkanv v Lublani Skusi Joannefa Mandelza.

L. 1579.: Ta prvi Pfalm shnega trijemi islagami, Htrofhtu vsem kerszhe-nikom, kir od Turkou inu Papeshnikou sijlo terpe, De fe vti nih prau Veri ne sblasnio inu od nee ne pado.

Večino teh pesmij je Trubar sprejel v poznejše izdaje „Catechisma“, tako da vsaka izdaja obsega skoro vse pesmi, ki so izšle pred njo. Le izmed onih 60 pesmij, ki so izšle l. 1563., ni Trubar sprejel nobene. Zdi se, da se je tudi onim „pesnikom“ popolnoma odpovedal, ker se v poznejših izdajah nobeno izmed teh imen več ne nahaja. Tudi je izpustil več zabavlje proti katoliški duhovščini, zlasti take, ki so imele bolj oseben značaj, kakor n. pr. neko grdo sramotilno pesem proti znanemu Polidoru pl. Montagnani, ki se je nahajala kot priloga pri „Prvem Pfalmu“ l. 1579. Pri „Catechismu“ so sodelovali poleg Trubarja: Jurij Dalmatin, Boštjan Krel, Luka Klinec, Janez Schweiger in Adam Bohorič.

¹⁾ Elze l. c. str. 15.

²⁾ Elze l. c. str. 18. — Schnurrer: Slav. Bücherdruck 1799. str. 119.

³⁾ Omenja jih prvi Elze l. c. str. 22.

Najbrž je dal Luther Trubarju vzgled, da je nazval tudi on svojo pesmarico „Catechismus“. Luther je pridejal svojemu katekizmu pesmi z napevi. In od tod je dobila tudi slovenska zbirka to ime, katero ji je ostalo skozi celo stoletje.

Te izdaje so sedaj silno redke postale. Prve izdaje so bile celo popolnoma neznane, dokler jih ni našel in objavil dr. Th. Elze l. 1884. Juričičeva pesmarica od l. 1563. je v kraljevi javni knjižnici v Draždanah in v vseučilišni knjižnici v Tbingenu. Tretja izdaja Trubarjeve cerkvene pesmarice od l. 1574. je v Tbingenu, četrta od l. 1579. v Kopenhagenu. Peta izdaja je v Ljubljani, v Monakovem, Draždanah, Berlinu in v Britiškem muzeju v Londonu, šesta v Ljubljani. Licealna knjižnica ima jeden izvod od leta 1584. z naslovom:

Ta celi Catechismus, eni Pfalmi, inv teh vekflhih Godov, stare inu Nove Kerfzhanfke Pejfni, od P. Truberia, S. Krellia, inu drugih sloshene, inu s' doflimi lepimi Duhovnimi Pejfmi pobulfhane.

Ta lična knjižica ima na 275 straneh 83 pesmij z 61 napevi in 15 slikami.

(Dalje prih.)

D o p i s i.

S Pobistričja. C. Gl. izhaja vže od 1878. leta in bode kmalu dosegel 16. leto starosti. V vseh letnikih in v vseh številkah je poučeval orglavce in pevce o cerkvenem petji in godbi, pa tudi spodbujal merodajne faktorje za to svetemu kraju in opraviu spodobno umetnost. Besede njegove padle so na rodovitna tla povsod, kjer je bilo srce polno krepke volje, kjer je izobraženost zahtevala soglasje kora s svetimi obredi. Ponk je prišel v dejanje, obrodil je lep sad, ne le po mestnih korih in po korih velikih fará, ampak tudi v oddaljenih, rekel bi, skoro neznanih gorskih krajih. Toda še so cerkve, v katerih se prepevaje in orglaje rogovili, da bi človek mislil, hišo molitve hoté spremeniti v zabavišče in plesišče. Evo primera! V fari ne nad 12 km v premeji črti oddaljenej od Ljubljane slavili so vel. ponedeljek god sv. Jožefa; vsled česar se je steklo skupaj mnogo ljudstva tudi iz sosednjih duhovnij. Služba božja se prične. Orgle zabučé in dajo iz sebe nekaj počasno vrstečih se akordov — Bohinec bi rekel: Le počasi, da „toft“ poberemo! — a mahoma sprevrže se vsa godba v pravi dirindaj: kosovi maršev, valčkov, polk drvé se drug za drugim; vse se meša in spodriva, kakor Francozje na mostu čez Berezino. To je gibanje in robantenje, ko orglavec levo roko premetava pri akompagmentu, po načinu plesovnih skladb za glasovir. In to se je, kakor sploh godilo v cerkvi, vel. teden, v dan sv. Jožefa. Uboge orgle, ki morajo prenašati tako udelovanje! ubog orglavec, ki ne zna ljudstvu podajati cerkvi dostojnega glasbenega budila! in še bolj ubogo ljudstvo, — na kakšni stopnji izobraženosti mora biti — ki mu ugaja taka „olla potrida“, katere zabela je Gigerlmarsch, Wien bleibt Wien, Vindobona, Sokolmarsch i. dr. Ali zamore taka glasba spodbujati k pobožnosti, ko sè svojo razuzdanostjo obrača misli na posvetnost in lascivnost. Kaj pa petje? Nekaj vpitja, in to je vse; vse spremljevanje z orglami tišči na okroglo, na hopsasa, na polko, na valček. Gotovo bi vsakdo rad vedel, kaj ljudstvo k temu pravi in kako ocenjuje svojega orglavca. Starejšim je vse prav, mladina pa se smeje in šale uganja govoreč: Ta je 10 kr. vredna. Sv. Jurij bo konja splasil. Tega naj bi deli na mengiške orgle, Joža bi jih drugače potresel kakor Matiček. Godec Martin, kot prvi godbeni izvedenec v fari trdi, da je mol-tona premalo vmes. Od vnanjih se pa slišijo besede: Kar je preveč je preveč. Čudno je vsekako, da se more trpeti v cerkvi tako pohujšanje in motenje pobožnosti. Rekel bode morda kdo, da je vse pretirano; — nikakor ne. Ako kdo ne verjame, se hoče prepričati o resnici ter se zajedno poučiti, kakošna da ne sme biti cerkvena glasba, naj gre kako nedeljo k božji službi v cerkev — v Ihan.

Z Dolenjskega. Važna rubrika cecilijanskega petja je tudi lepo in dostojno obnašanje organista in pevecv oziroma pevk na koru. Pevci so vendar pri sv. maši, rekli bi, utelešeni angeli, ki pojo v svetišču božjem Vsegamogočnemu čast in slavo, mašnika pa spremljajo pri najsvetejšem opravilu. Koliko vzroka ima tedaj osobje cerkvenega kora, se kolikor mogoče spodobno vesti. Toda kaj se vse ravno na koru godi! Za plankami čutijo se pevci veliko preveč proste, mislijo da so doma ali da se pripravljajo za produkcije v kakem gledališču. Kako se grdo in pohujšljivo na mnogih krajih obnašajo! — morebiti mislijo da imajo v cerkvi, kjer sodelujejo v čast božjo, kaj več pravice; a do nespodobnega obnašanja imajo je še veliko manj ko drugi. Toda, kake nerodnosti se pač na koru godé! Pred sv. mašo, med pridigo in med sv. opravilom, koliko se imajo pogovoriti, nasmijati. Imajo sicer izgovor, da vse to je radi petja; a potrebno se človek kmalu dogovori. Vzrok nespodobnega obnašanja na koru tiči pač večinoma v tem, ker je navadno na korih mešan zbor in imajo soprani in alti preveliko harmonije s tenorji in basi. Kako pridno donšajo na kor svoja darila, lepe šopke in bombončke, da se malo grijo namaže. Resnosti manjka, mnogim je cerkveno petje samo v lastno zabavo ne pa v čast božjo. Sicer poredkoma, a včasih pripeti se tudi slučaj, da se še večje nerodnosti godé na koru in na onih bolj temnih stopnjicah, tako da je cerkev večkrat v nevarnosti, da se eksekrira. Žali Bog vse se pripeti. Da se pa vse to prepreči, je naloga organista in ravno njega, da ohrani red, da skrbi za dostojno obnašanje na cerkvenem koru. Pevce mora prijazno a resno opomniti, posvariti in če to ne pomaga, vso stvar naznaniti cerkvenemu predstojništvu. Stanovska dolžnost župnika je pa, da od strani poizveduje o tem in da pevcem prilično spodbudno vedenje na sree polaga. Če pa vidi župnik, da pri kaki osebi ne pomaga nobeno svarjenje, da se svetišče božje onečiščuje od osebe, ki bi imela s svojim petjem le čast božjo povzdigovati, naj ji brez kakega pardona prepove na kor hoditi. Če se bode župnik brigal za cerkveni kor tudi gledé obnašanja, bode mnogo greha preprečil.

Vsem cerkvenim pevcem pa kličem z besedami sv. Pavla apostola: „Pojte in prepevajte Gospodu v svojih srcih“. Efež. 5, 19.

Trnovo na Notranjskem. Leto 1894. je za cerkveno glasbo posebno imenitno, kajti letos obhajamo dvojno pomenljivo tristoletnico. 2. febr. 1594 je v Rimu v naročji svojega prijatelja in spovednika sv. Filipa Neri-ja zatisnil oči „knez glasbe“, slavní Giovanni Pierluigi da Palestrina, 14. junija istega leta pa je umrl v Monakovem drugi glasbeni velikan Orlando di Lasso. Prijatelji prave cerkvene glasbe kar tekmujejo med seboj, kako da bi dostojno proslavili spomin dveh najslavnejših cerkvenih glasbenikov. Najlepši in najtrajnejši spominek postavili so „knezu glasbe“ na Nemškem, kjer so letos izdali 32. in zadnji zvezek njegovih skladb in tako dovršili v resnici orjaško delo, pri katerem imata največ zaslug Dr. Haberl in svetovna tvrdka Breitkopf & Härtel v Lipskem. Pa tudi sicer po širnem svetu proslavljajo Palestrino zlasti s tem, da letos v prvi vrsti proizvajajo njegove skladbe bodisi pri službi božji, bodisi pri drugih slavnostih. Želeti je le, da bi se tudi pri nas na Slovenskem, kjer je to mogoče — obhajala na ta način pomenljiva tristoletnica. Do sedaj je „Cerkv. Glasbenik“ poročal jedino le o ljubljanskem stolnem zboru, da se je 2. febr. spominjal Palestrine z njegovimi skladbami. Izrazili ste sicer, g. vrednik, nado, da ljubljanska stolica ne bo osamljena; a bojim se, da gledé večine naših zborov ostane Vaša želja le „pium desiderium“. Resnica je, da pri nas na Slovenskem večjidel še niso godna tla za vzvišene skladbe Palestrinine, ker smo še na mnogo prenizki stopinji. Bog daj, da bi bilo vsaj v prihodnje bolje!

Nekaj pa se je vendar tudi pri nas na Slovenkem storilo v proslavo „kneza glasbe“. Razni slovenski listi namreč prinesli so daljše in krajše spise o Palestrini in njegovih neprecenljivih zaslugah, in to je vse hvale vredno. Obžalovati je pri tem le to, da se nekateri pisatelji niso ozirali na najnovejše vire; in tako so marsikaj napačnega ali vsaj dvomljivega zapisali, marsikaj zanimivega pa zamolčali. Tako n. pr. imam pred seboj, ko to pišem, zadnji zvezek slovenskega znanstvenega lista, kateri je tudi nekaj strani posvetil našemu slavljencu. Z veseljem sem vzel spis v roke. A osupnil me je že začetek spisa: „Vže je

temu 400 (!) let, kar je preminol Palestrina . . . , pač zasluži Palestrina, da se ga ob štiristoletnici (!) s hvalečnostjo spominjamo i. t. d.“ To mora biti pač le „lapsus calami“, ker vsakdo vé, da obhajamo letos tristo- in ne štiristoletnico; vendar neprijetno dě bralcu, ako naleti že v prvi vrsti na tako debelo pomoto. Dalje piše g. pisatelj, da po „najnovejših gotovih virih“ se je rodil Palestrina l. 1514. Ali so oni viri, iz katerih je zajemal g. pisatelj res najnovejši, dvomim zelo. V opombi piše, da se vsa razprava naslanja na Ambrosovo zgodovino glasbe. Ali kdor hoče dandanes kaj temeljitega in zanesljivega spisati o Palestrini, mora vsekako ozirati se na najnovejša preiskavanja moža, kateri se že celih 30 let ukvarja s Palestrino in njegovimi skladbami, in to je učenjak Dr. Haberl. Po njegovih mislih se je rodil Palestrina še le l. 1526. in je deloval za časa 11 in ne 15 papežev. Dasi tudi ta letnica ni tako gotova, da bi mogli priseči nanje, vendar opira se na verodostojne razloge, in zato je neumestno pisati, da se je Palestrina po „najnovejših (!) gotovih (!) virih“ rodil l. 1514. — Tudi ni spisal Palestrina le 78 maš, kakor berem v onem spisu, ampak 95, in sicer 40 čtetroglasnih, 29 peteroglasnih, 22 šesteroglasnih, 4 osmeroglasne. Tako Dr. Haberl, kateri vse te maše imenomoma našteva v svojem listu „Musica sacra“ l. 1893. str. 41. Tudi sem že omenil preimenitne izdaje vseh Palestrininih del v 32 zvezkih, o kateri pa pisatelj večidel niti črhnejo ne, skoraj gotovo radi tega, ker jim ni znana. In vendar je ta izdaja monumentalno delo, katero že zasluži, da se vsaj omenja v spisih o Palestrini. S tem bi lahko pokazali svojim bralcem izvanredno plodovitost Palestrino. Ako namreč pomislimo, da ima vsak zvezek povprečno 200 strani, lahko spoznamo, kako plodovit skladatelj je bil Palestrina.

Lahko bi še kaj omenil, pa bodi dovolj! Hotel sem le reči, da ako se že kaj piše, naj se nikor lahkomišljeno ne prepisuje iz kake zastarele knjige, temveč ozirati se je treba tudi na noveše vire. Sicer pa želim tudi jaz isto, kar g. pisatelj, da bi namreč vsi taki spisi in sploh vse proslavljanje „kneza glasbe“ pripomoglo k temu, „da se vнемajo srca za toli potrebno pravo cerkveno petje“.

F. F.

Sv. Peter pri Radgoni. Dovolite g. vrednik, da tudi jaz, čeravno učenec orglarske šole, nekoliko sporočim, kar sem slišal in videl o svojih počitnicah pretečeni veliki teden in velikonočne praznike pod vodstvom mestnega organista g. Gregoriča v Radgoni na Štajerskem. Ovetno nedeljo se je pelo vse koralno, samo pri procesiji okoli cerkve je zapel mešani zbor antiphono: Cum angelis (priloga II. Amb. Bl.). Na praznik sv. Jožefa: Foerster: Tantum ergo iz Cecilije, Introitus, Graduale in Communio koralno; I. Obersteiner: latinska maša za mešan zbor; Offertorium, I. Lavtižar: Veritas mea. Po lte missa est je zapel en kvartet moških grl nemško pesem na čast sv. Jožefa: „dem Patriarchen hoch erhoben“ od umrlega stolnega organista graškega L. C. Seydler. Lepo vbrano petje in tudi lepe besede so tako močno vplivale na poslušalce, da sem videl na svoje oči, kako so si mestne gospé solze brisale iz očíj; je pa bilo zares petje vredno božje hise. Veliki četrtek je izvzemši Kyrie in Gloria zopet vse koralno. No, gospodičine pevke so tudi v koralnem petju dobro izvežbane. Pri obhajilu mašnikov se je pa zopet čul mešani čtetroglasni Hymnus: O salutaris hostia od dr. Witta. Veliki petek: L. Vittoria: Popule meus in P. Sattner harm. Vexilla regis. Popoludne pa Hanischov prekrasni Benedictus za štiri moške glase in Palestrina: Miserere, mešan zbor; vse jako precizno in dostojno prednašano in gladko. Slovesno vstajenje v mestni farni cerkvi je bilo zopet veličastno. G. Gregorič sam izvrsten pevec, ima pri takih prilikah zmiraj najboljše pevske moči na razpolaganje. Zapel se je dr. Wittov Hymnus: Aurora coelum purpurat in Foersterja prekrasni Regina coeli z impozantnim Alleluja so jako zadostno spričali. Velikonočno nedeljo smo slišali Burgarell-a Vidi aquam inštrumentalno mašo od Kreutzerja, Zangl: Haec dies za štiri moške glase in Offertorium D. Fajgelja: Terra trenuit, vse izvrstno popevano. Vsa čast g. Gregoriču, ker se toliko trudi in ima brez vsake pomoči v tako malem mestu tako dober zbor. Žalostno je pač, ker so orgle že 180 let stare in tako pokvarjene, da se ne more več pravilno igrati na nje. Ne pusti jih nikdo popraviti in tudi novih ne napravijo, čeravno bi lahko mogoče bilo.

Alojzij Weiss.

Razne reči.

— „Cecil. društvo za Nemčijo, Avstro-Ogersko in Švico“ bode imelo 14. občni zbor dne 8. in 9. avg. t. l. v Ratisboni. Prvi dan je namenjen spomenu glasbenih velikanov Palestrine in Or. Lassa s sv. mašo in popoldansko službo božjo. Vspored obsega Palestrinino 6 glasno mašo „Tu es Petrus“ in 12 drugih skladb — 6 Palestrininih in 6 Lassovih — katere pridejo na svitlo kot 3. in 4. snopič II. zvezka repertorija „musicae sacrae“. Maša (partitura in glasovi) pa se bode posebej ponatisnila iz 21. zvezka Haberlove izdaje Palestrininih skladb. — Kakor čujemo, se bode tudi nekaj slovenskih cecilijancev udeležilo te slovesnosti.

— G. Galignani vabi somiselnike od 5. — 7. junija t. l. v Parmo, kjer bodo zborovali člani italijanskega cecil. društva ter ob enem praznovali 300letnico Palestrinino.

— Firma Breitkopf & Härtel v Lipskem vabi k naročbi na imenitno zbirko skladb španske šole, izhajajočo v Barceloni pri J. Beta, Pujol & Comp. z naslovom: „Hispaniae schola Musica sacra, opera varia, sedulo concinua a Philippo Pedrell, iz 15. do 18. stoletja. Prvi 4 zvezki, ki pridejo še letos na svitlo in kojih vsaki stane 4/80 m., bodo obsegali dela Chr. Morales-a, Lud. da Vittoria, J. G. Pereg-a in Fr. Guerrero-a.

— Tekom l. 1893. spravili so v Italiji 76 novih oper in operet na gledališni oder. Kakor se vidi, posvetna glasba ondi cvetè; a cerkvena?

— V. Nitzschke v Stuttgartu je bil razpisal nagrado za najboljše moške zборе; med 3000 tekmece dobila je prvo darilo skladateljica na Dunaji, neka gospd. Wottowa.

— Vrednika cerkv.-glasbenega lista „Gregorius Blatt“ ter vodjo cerkv.-glasbene šole v Ahenu, č. g. H. Böckeler-jä imenoval je p. n. g. kardinal Krementz čast. kanonikom v Ahenu. Čestitamo!

Oglasnik.

Slava Bogu. Cerkvene pesmi II. zvezek, 23 Marijinih za mešan zbor zložila in izdala P. Angelik Hribar in P. Hugolin Sattner. Cena partituri 1 gld, vsak glas 15 kr. Založil samostan ljubljanski, tiskal R. Milic. Kakor I. zvezek te zbirke (mašne pesmi), odlikuje se tudi le-ta zvezek po vrlini svoje vsebine in po lepoti zunanje oblike; s temi besedami bi bile pesmi dovolj priporočene, ker je njih „firma“ povsodi dobro znana, in zato se priporoča blago uže samo. Razun četveroglasnih stavkov nahajajo se sem ter tja tudi samospevi in dvospevi vmes vpleteni, ki jih podpira spretno spremljevanje orgel. Besede so večinoma nove, primernega obsega in v gladki jezični obliki. Vsak zbor cerkveni najde konečno v tem zvezku, česar si želi, ker je večina teh lepih pesmic zložena v navadnem lažjem slogu -- z malo izjemo.

Missa „Ave Maria coelorum“ composita ad IV voces inaequales auctore Ignatio Hladnik op. 20. Poklonjena je maša Njega ekscelenci gospodu knezoškofu ljubljanskemu; cena avtografovani partituri je 60 kr. Skladba ni lahka in zahteva dobro izurjenih pevcev; mnogo stavkov ima lepe, kontrapunktično spretno izdelane imitacije, tudi za 5 in 6 glasov, pri katerih mora večš dirigent časomer spreminjati zaradi težjih postopov osminskih in šestnajstinskih not. Vtisek cele skladbe, v kateri razvija skladatelj bogato fantazijo, bode pri zboru, ki ima dobrih glasov na razpolaganje, gotovo velik. Le škoda, da ni g. skladatelj tudi glasov avtografoval, ker bode izpisovanje delalo pevovodjem precej težave. G. skladatelj pa naj si šteje ta opus med najboljše svoje skladbe!

Listnica vredništva:

G. Cecilijancu izpod hribov: Da je vam resnica ljuba, kakor nam, radi verjamemo; in blage volje priobčimo Vaš dopis, da nam le poveste svoje ime, katero, sevéda, tajno ostane, ker itak želite. — Mnogim gg. upraševalcem: Da se je ta številka zopet zakasnila. ni krivo vredništvo, ampak tiskarna.

Današnjemu listu pridana je 4. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.